

OŠ "Mladost"
Osijek

	1.2. Pravilo tri izvora	7. i 8. razred

Sažetak nastavne jedinice Učenici će praktičnim radom učiti razlikovati vjerodostojne izvore informacija od nevjerodostojnih. Uspoređivat će stranice prema kriteriju objektivnosti. Prepoznavat će promidžbene stranice.	Cilj i ishodi učenja: – prepoznati vjerodostojne izvore informacija – prepoznati informacije koje mrežne stranice nude – koristiti se najmanje trima izvorima pri utvrđivanju vjerodostojnosti informacije – prepoznati kvalitetu mrežne stranice iz URL-a

Korelacija: Hrvatski jezik, Engleski jezik, Informatika

Nastavna sredstva i pomagala: internet, mobilna učionica / informatička učionica, papir, projektor/pametna ploča

Uvodni dio

Motivacijske aktivnosti

5 minuta

Što je dihidrogenmonoksid?

S učenicima povedemo raspravu o tome jesu li se sreli s dihidrogenmonoksidom, koliko ga poznaju. Možda će netko odmah reći da je riječ o vodi. U tome slučaju odmah ćemo učenike uputiti na stranicu varljiv.org.

Učenicima damo umnoženu kopiju mrežne stranice da međusobno ukratko rasprave o dihidrogenmonoksidu.

OŠ "Mladost"
Osijek

Dihidrogen monoksid

Dihidrogen monoksid (DHMO) nema boje, okusa ni mirisa. Danas se nalazi svugdje: u našim rijekama, u zraku kojeg udišemo, u samoj hrani koju jedemo.

DHMO ubija stotine tisuća ljudi svake godine!

- Udisanje ove kemikalije može dovesti do **smrti** u roku od tek **par minuta!**
- Konzumacija kroz hranu i piće može dovesti do pojačanog mokrenja, znojenja, čak i do povraćanja, te do poremećene ravnoteže elektrolita u tijelu - pa čak i **smrti!**
- U plinovitom ili tekućem stanju može uzrokovati **opekline po cijelom tijelu!**
- Dulje izlaganje DHMO-om u čvrstom stanju može dovesti do **trajnih oštećenja tkiva!**

Kako DHMO uništava naš okoliš?

- Uzrokuje **eroziju** tla.
- Glavna je komponenta **kiselih kiša**.
- Ako dođe u kontakt s električkim uređajima, dovodi do **kvarova** koji mogu **ugroziti ljudski život**.
- Čak i u manjoj količini može djelovati **korozivno**.

Zašto se koristi?

DHMO je jako koristan, pa čak i nezamjenjiv u suvremenoj industriji. Između ostalog, koristi se:

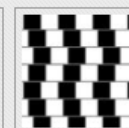
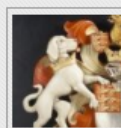
- u nuklearnim elektranama;
- na GMO plantažama;
- kao protupožarno sredstvo;
- za čišćenje industrijskih pogona;
- kao otapalo za druge kemikalije;
- za hlađenje industrijskih postrojenja.

Mislite da pretjerujem?

Sve što sam napisao je točno. Ne vjerujete mi? [Dozvolite da pojasnim.](#)

Like Share Tweet +1

Glavni dio

Aktivnost 1

10 minuta

Učenike uputimo da na internetu pronađu sve o dihidrogenmonoksidu. Učenici će istražujući o dihidrogenmonoksidu, utvrditi kako uistinu svatko može svašta objaviti na internetu.

Nakon kraćega vremena (ako to sami u međuvremenu ne učine) uputimo ih na stranicu:

<http://www.varljiv.org/a/dhmo>.

Aktivnost 2

15 minuta

Učenike podijelimo u skupine od 4 do 5 učenika.

Poželjno je da svaki učenik ima pristup internetu. Nemaju li, mogu im se dati ispisani materijali u pravitku pripreme (umnožena internetska stranica).

Zadatak:

Učenici će pronaći informacije povezane s temom: *Postoji li život na drugim planetima?* Tijekom istraživanja usporedit će najmanje tri mrežne stranice.

Podsjetit ćemo ih na pravilo o tri izvora i njegovu važnost. (Može li nas tko podsjetiti što pravilo o tri izvora kaže? Zašto je važno i dobro usporediti najmanje tri izvora informacija?)

Učenici će se u radu služiti predlošcima iz udžbenika, člankom *Pronašli smo Godzilu* i tablicom za uspoređivanje triju izvora znanja (Prilog 1). S pomoću toga usporedit će kvalitetu triju izvora. Potom ćemo povesti raspravu o tome koji je izvor informacija najpouzdaniji i najkorisniji te koji je izvor najmanje pouzdan i zašto.

Dopusti li vrijeme, učenici će u svojim skupinama potražiti i sastaviti listu vlastitih izvora. Grupirat će ih u dvije skupine:

1. pristrani/nepouzdana izvori
2. objektivni/pouzdana izvori.

Učiteljici/učitelju kao orijentir mogu poslužiti sljedeće liste:

1. Pristrani/nepouzdana izvori:
 - <http://www.galaksija.com/planeta.htm>
 - <http://www.4dportal.com/hr/zavjere/3702-meksicka-vlada-pustila-u-javnost-dokaze-o-vanzemaljcima-i-drevnim-svemirskim-putovanjima>
 - <http://www.alienthetruth.com/>
 - <http://www.icr.org/article/can-life-existother-planets/>
 - <http://www.nicap.org/articles/hillzeta.htm>
 - <http://hubpages.com/hub/milky-way>
 - <http://www.chacha.com/question/isthere-life-on-other-planets>
 - <http://www.dvorak.org/blog/2006/08/02/nasa-needs-a-plan-for-telling-the-publicabout-life-on-other-planets/>
 - http://www.gravitywarpdrive.com/Reticulan_EBE.htm
 - <http://www.ufoevidence.org/>
 - <http://www.ufos-aliens.co.uk/>
 - http://www.answerbag.com/q_view/376966

2. Objektivni/pouzdana izvori:

- <http://www.astro.hr/>
- http://www.zvezdarnica.hr/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1
- <http://www.urbandcult.hr/g68.aspx>
- <http://www.seti.org/>
- <http://kepler.nasa.gov/>
- <http://astrobiology.nasa.gov/ask-anastrobiologist/popular/>
- http://www.nasa.gov/vision/earth/technologies/Life_Detector.html
- http://www.science.nasa.gov/headlines/y2010/04jan_fiveplanets.htm
- <http://cosmiclog.msnbc.msn.com/archive/2009/09/16/2072217.aspx>
- <http://www.israel21c.org/socialaction/israeli-fibers-help-nasa-locate-livable-planets-in-the-universe>
- <http://earthguide.ucsd.edu/virtualmuseum/litu/litusyllabus.shtml>
- <http://www.alicesastroinfo.com/2009/12/answering-questions-life-on-otherplanets/the-universe>

Primjer utvrđivanja kredibiliteta za pojedine mrežne stranice:

1. <http://www.alienshetruth.com/> – upitna, pristrana, amaterska:
 - a. broj posjetitelja na stranici
 - b. težište je više na uvjeravanju nego na iznošenju činjenica
 - c. nastavak domene je .com.
2. <http://www.ufos-aliens.co.uk/> – upitna, pristrana, neobjektivna:
 - a. nastavak domene je .uk, izvorište je samo u jednoj zemlji
 - b. težište je na iznošenju teorija zavjere
 - c. samo utvrđuju viđenja izvanvanzemaljaca, ne provjeravaju istinitost
 - d. pojedine fotografije i poveznice ne mogu se otvoriti.
3. http://www.kepler.arc.nasa.gov/http://www.nasa.gov/vision/earth/technologies/Life_Detector.html:
 - a. izvor je vlasništvo poznate i vjerodostojne organizacije, vidimo po nastavku domene .nasa.gov
 - b. težište je na istraživanju i znanstvenim dokazima.

Aktivnost 4

10 minuta

Naučeno ćemo provjeriti i na mrežnim stranicama. Učenici će posjetiti dva portala. Jedan je isključivo komercijalnoga karaktera, a drugi je primjer društvenoga aktivizma nevladine organizacije. Usporedit ćemo sličnosti i razlike između tih dvaju portala koristeći se postojećim alatima.

www.mojljubimac.hr

1. Iz nastavka domene možemo utvrditi da je registrirana na području Hrvatske.
2. Izdavač je *Ozom medija*, što možemo utvrditi u rubrici *O nama*, logotip tvrtke na dnu je mrežne stranice.
3. Stranica je komercijalnoga karaktera jer u rubrici *Marketing* stoji:
Web-portal MojLjubimac.hr odličan je izbor za oglašavanje proizvoda i usluga vezanih za zdravlje, prehranu, brigu i njegu kućnih ljubimaca. Mjesečno stranica ima prosječno 100.000 otvaranja i 13.000 jedinstvenih posjetitelja. Privucite pažnju vašoj ciljnoj skupini na svakom njihovom koraku dok surfaju po MojLjubimac.hr

OŠ "Mladost"
Osijek

4. Sadržaj je zaštićen autorskim pravima – *Sva prava pridržana*. U dnu su stranice i podatci o kontaktu.
5. Izgleda kao ozbiljna stranica legalne organizacije.
6. Iako nemaju točno navedenu misiju, u rubrici *O nama* naveden je cilj:
*Web-portal MojLjubimac.hr namijenjen je svim ljubiteljima životinja, vlasnicima kućnih ljubimaca, ali i onima koji će to tek postati. Na stranicama portala možete pronaći [adresare](#) s kontakt podatcima **veterinara, uzgajivača, dućana za kućne ljubimce, servisa za čuvanje kućnih ljubimaca...** i svega ostalog što će vam pomoći da postanete dobar vlasnik i najbolji prijatelj svom kućnom ljubimcu.*
7. Stranica govori isključivo o kućnim ljubimcima.
8. Stranica nije društveno angažirana, ne govori o zaštiti životinja.

<http://www.prijatelji-zivotinja.hr>

1. Iz nastavka domene možemo utvrditi da je registrirana na području Hrvatske.
2. Osnivač je neprofitna nevladina organizacija.
3. Na dnu stranice jasno je izražena misija udruge Prijatelji životinja.
4. Vjerodostojnost stranice potvrđuje navedena adresa sjedišta udruge, telefon, vrijeme razgovora sa strankama.
5. Stranica se brine o zaštiti i pravima životinja, društveno su angažirani.
6. Iz tekstova je vidljivo da se zalažu za promicanje tzv. zdravog načina života.
7. Organiziraju prosvjede.
8. U promicanju su svojih stavova ekstremni, ne navode druga razmišljanja i stajališta.

Završni dio

Aktivnost za zaokruživanje nastavne jedinice

10 minuta

Učenici će izvaditi upitnik *Jesi li internetski inspektor?* koji su ispunjavali protekli školski sat. Provjert će bi li na pitanja sada jednako odgovorili kao i prije. Ako je potrebno, neka ponovno ispune upitnik i usporede sadašnje odgovore s prijašnjima. Neka zapažanja međusobno prokomentiraju.

OŠ "Mladost"
Osijek

Dodatne aktivnosti

Usporedi dva izvora koja govore o zdravlju:

<http://www.zdravlje.hr/>

<http://www.vasezdravlje.com/>.

Prvi je izvor pouzdan jer iz nastavka domene zaključujemo da je registriran u Hrvatskoj, u rubrici *Kontakt* stoji da pripada Ministarstvu zdravlja Republike Hrvatske, ima podatke o lokaciji, radnome vremenu te kontakt-podacima.

To je informativni portal. Cilj je portala dati javnosti pristup informacijama povezanim s radom Ministarstva i informacijama o zdravlju. Ne ističu i ne preporučuju nikakve zdravstvene komercijalne proizvode.

Stranica djeluje uravnoteženo jer izričito ne podupire nijedno gledište i ne reklamira proizvode.

Drugi je portal glasilo tvrtke Oktal Pharma koja se bavi veleprodajom lijekova. Nastavak domene .com govori da je stranica komercijalnoga karaktera. Uz savjete o zdravlju, namijenjena je reklamiranju proizvoda tvrtke i njihovoj prodaji.

Navode se savjeti kojima je cilj posjetitelje navesti na kupnju njihovih proizvoda. Neodgovorni posjetitelji takvih stranica, umjesto da se za tegobe obrate svomu liječniku, često posežu za samoliječenjem, samostalnim određivanjem i kupovanjem lijekova.

Stranica je primjer naizgled ozbiljne stranice koja iznosi znanstvene činjenice, ali isključivo sa svrhom prodaje. Ne navode prirodne načine liječenja kao ni prevenciju.

Obiteljske aktivnosti

Učenik može s roditeljima provjeriti stranicu [varljivo.org](http://www.varljivo.org) kao oblik zabave i zajedničkoga druženja. Zajedno mogu provjeravati vjerodostojnost stranica koje najčešće posjećuju.

Literatura

Mrežna stranica: www.varljivo.org

Doznajte više o autorskim pravima na usluzi YouTube:

<https://support.google.com/youtube/answer/2797466>

Kurikulum: <http://www.teachingcopyright.org/curriculum/hs>

Edupoint časopis, članak: <http://edupoint.carnet.hr/casopis/17/clanci/1>

OŠ "Mladost"
Osijek

Prilozi

Članak: *Dihidrogenmonoksid ubija*

<http://www.varljiv.org/a/dhmo>

Članak: *Pronašli smo Godzillu* <http://www.jutarnji.hr/-otkrili-smo-godzillu-medu-zemljama---znanstvenici-sokirani-pronalaskom-najvece-planete-na-kojoj-je-moguc-zivot/1196254/>

Radni listić: *Pravilo tri izvora*

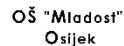
http://www.petzinet.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul4/m4-1.2-Pravilo_tri_izvora-listic-LK.pdf

Prilog 1.

Pravilo tri izvora – uspoređivanje triju izvora informacije						
Usporedi tri izvora informacije. Znakom x označi svaku tvrdnju za svaki izvor.						
Izvor broj 1 (upisati adresu – URL)						
Izvor broj 2 (upisati adresu – URL)						
Izvor broj 3 (upisati adresu – URL)						
	Izvor 1		Izvor 2		Izvor 3	
	DA	NE	DA	NE	DA	NE
Autor informacije						
Je li navedeno ime autora?						
Tko je napisao informaciju?						
Je li autor stručnjak u tome području?						
Ima li ugled/reputaciju u tome području?						
Postoje li kontakt-podatci koji se mogu provjeriti?						
Odgovara li kratica domene sadržaju stranice? (Posluži se vodičem o domenama.)						
Točnost informacije						
Vjeruješ li da je sadržaj točan i istinit?						
Primjenjuje li autor pravopisna i gramatička pravila? Je li rečenica gramatički ispravna?						
Ako postoje, jesu li fotografije stvarne ili foto-montaža ?						
Objektivnost izvora						
Je li informacija objektivno predstavljena?						
Nagovara li nas autor da prihvatimo njegovo mišljenje?						
Jesu li sve informacije uključene, je li autor što izostavio, prešutio?						
Ako na stranici postoje dodatci, privitci, odgovaraju li sadržaju stranice?						

Valjanost/vrijednost informacije						
Postoji li nadnevak objavljivanja informacije?						
Postoji li nadnevak ažuriranja/mijenjanja podataka u objavljenoj informaciji?						
Funkcioniraju li svi navedeni linkovi?						
Kvaliteta obrade informacije						
Vodi li rasprava u dubinu/srž problema ili ostaje na površini?						
Jesam li pronašao podatke/informacije koje sam tražio?						
Vode li poveznice na stranici do korisnih izvora informacija?						
Vode li poveznice na stranice prodaje / marketinške stranice?						
Pomažu li fotografije na stranici boljemu razumijevanju i objektivnosti informacija?						

